



De buitensportbranche over veiligheid, aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid

'Graag snel **regelgeving** door de overheid!'

Door > Jan Jacobs Fotografie > SUMplusfoto.nl

Tot hoever gaat de verantwoordelijkheid van een buitensportbedrijf? Welke rechterlijke gevolgen hebben de uitspraak van de rechter in de zaak van Experience Island? Zijn ze vogelvrij verklaard? Hebben ze hun procedures aangepast? Wat kan er gedaan worden om de veiligheid van buitensport activiteiten te verhogen? Aan welke wet- en regelgeving is behoefte en wat kunnen brancheverenigingen als de VeBON en IDEA betekenen?

Over deze en andere vragen bogen zeven professionals uit de buitensportbranche zich tijdens een ronde tafelgesprek. Samen goed voor meer dan honderd jaar ervaring. Aanleiding van de bijeenkomst is de onrust die is ontstaan naar aanleiding van verschillende dodelijke ongevallen tijdens sportieve bedrijfsuitjes. Naast het ongeval op Experience Island verdronken in Berkel twee mensen van Kruidvat die op een rubberen vlot in een stuw terecht kwamen en in Veenhuizen overleed een vrouw van het bedrijf Motip tijdens het abseilen na een val van 20 meter van een graansilo. Het kringgesprek vindt plaats in recreatiorestaurant La Campagne in Geervliet, op een buitensportterrein dat beheerd wordt door buitensportbedrijf Allez-Y.

Wat zijn de gevolgen van de rechterlijke uitspraak over het ongeval op Experience Island? (voor de uitspraak zie kader hiernaast)

Gerard Rond: "Het aanbieden van bedrijfsuitjes is nu een mega verantwoordelijkheid geworden. Als aanbieder dien je er op bedacht te zijn dat deelnemers in een feestelijke stemming zijn. Ik kan hen wel aangeven dat ze een gordel moeten omdoen, maar als ze dat in een jolige bui nalaten, ben je als organisator verantwoordelijk. Maar wat te doen als deelnemers onderweg een gordel, zwemvest en zekering afdoen, bijvoorbeeld als ze in een jeep van plaats wisselen? Ik denk er serieus over na om bij elke opstart de uitleg van een instructeur vast te leggen op video. Zodat we kunnen bewijzen dat de controles zijn gedaan en de instructies gegeven."

Anne-Marie van Hoeflaken: "De organisator heeft de verantwoordelijkheid veiligheidsinstructies te geven en risicoanalyses te maken. De deelnemer is verantwoordelijk om de instructies op te volgen. Gordel niet om, dan niet mee. Dat is een vaste regel bij ons."

Erik Wegman: Als een instructeur niet continu bij een groep aanwezig is, zal een gordel of zwemvest onderweg afdoen, moeilijk te controleren zijn. Wel kun



De case

Op 10 mei 2006 overleed een beleggingspecialist van Van Lanschot Bankiers na een ongeval met een Rhino (kleine, open jeep 4x4) tijdens een bedrijfsuitje op Experience Island 't Blauwe Meer in Loon op Zand. De man droeg geen gordel. De Officier van Justitie klaagde Gerard Rond, eigenaar van Experience Island en twee instructeurs, aan op last van dood door schuld. De rechtbank wees die aanklacht van de hand, maar veroordeelde Gerard Rond Sporting BV tot een boete van 40.000 euro, waarvan 15.000 euro voorwaardelijk. De rechter oordeelde dat de instructeurs fysiek hadden moeten controleren of de gordel om was. De instructeurs zouden volgens de rechter er beter op moeten letten of de deelnemers zich aan de mondeling en schriftelijk verstrekte veiligheidsvoorschriften houden, omdat deelnemers aan een bedrijfsuitje in een feestelijke stemming zijn en daardoor niet goed nadenken. Gerard Rond gaat tegen de uitspraak in hoger beroep. Hij hoopt van de Hoge Raad een bindende uitspraak te vernemen die aangeeft tot waar precies de verantwoordelijkheid van een buitensportbedrijf ligt en waar de verantwoordelijkheid van de deelnemers aan bedrijfsuitjes begint.

De uitspraak van de Hoge Raad zal waarschijnlijk pas over enkele jaren bekend zijn, maar heeft wel grote gevolgen voor de (actieve en sportieve) evenementenbranche.

Tot hoever gaat de verantwoordelijkheid van buitensportbedrijven en waar begint de verantwoordelijkheid van de deelnemers?

Gerard Rond: "Daar heeft de rechter geen uitspraak over gedaan. Maar toen ik aangaf dat ik voortaan dus alles met camera's moet vastleggen om aan te tonen dat ik de veiligheidsinstructies in acht neem, antwoordde hij dat dit wel zou helpen."

Ruud Burgers: "Maar dan zijn we toch vogelvrij verklaard? Deelnemers kunnen altijd onderweg wisselen van voer- of vaartuig."

Erik Wegman: "Controle in het begin is in elk geval natuurlijk heel belangrijk. En verder geldt de regel dat eigen verantwoordelijkheid van mensen die groepsgevoel inschrijven voor een activiteit heel laag is. Bij deelnemers die aantoonbaar veel ervaring met een specifieke sport hebben, ligt dit anders."

Anne-Marie van Hoeflaken: "Daar heb ik toch moeite mee. Bij ons wordt alles vastgelegd. Instructeurs moeten bij ons tekenen dat ze instructies hebben gegeven, zoals 'je moet een zwemvest om en mag het onderweg niet uitdoen'. Maar als mensen het dan toch doen, buiten het gezichtsveld, dan houdt het op. Daar begint wat mij betreft toch de verantwoordelijkheid van de deelnemer."

Rob Wijnands: "Ik denk dat het voor een rechter belangrijk is dat je kunt aantonen dat de instructies goed zijn uitgevoerd en dat je er alles aan hebt gedaan om ongelukken te voorkomen."

Gerard Rond: "Maar hoever moet je gaan? Wij doen deelnemers aan gemotoriseerde activiteiten bijvoorbeeld vaak ook een helm op. Dat is niet verplicht, maar we doen het, omdat we weten dat deelnemers onderweg van plaats verwisselen en er wel eens iemand zijn gordel zou kunnen vergeten. Die helm biedt dan de extra bescherming."

Jan-Franco Adamo: "Er is op dit vlak nog geen jurisprudentie. Dat betekent dat elke rechter hier anders over kan oordelen. De deugdelijke buitensportbedrijven werken allemaal met handboeken en richtlijnen. Maar alles wat we doen, heeft geen doorslaggevend effect, want is afhankelijk van de grillen van de rechter. Wel is het zo, dat hoe meer je voor veiligheidsinstructies laat tekenen, met hoe meer handboeken je werkt en hoe meer gecertificeerd je bent, en hoe meer je procedures door onafhankelijke instanties, zoals TÜV laat checken, hoe meer de rechter geneigd is te zeggen: 'u bent niet verwijtbaar.' Kun je al die dingen niet aantonen, dan heb je geen rechten. Maar het risico blijft altijd dat je al je papierwerk zo in de prullenbak kunt gooien." >

je instructeurs er op trainen om snel te zien of iemand onderweg de veiligheidsinstructies nog steeds heeft opgevolgd. Maar hoe je het wendt of keert, controle onderweg blijft in dergelijke gevallen moeilijk.

Anne-Marie van Hoeflaken: "Je kunt er op rekenen dat deelnemers bij warm weer onderweg het zwemvest uitdoen. En dat is onderweg, op afstand, moeilijk te controleren."

Joost Frijlink: "Dat de eigenaar van een buitensportbedrijf aangeklaagd wordt, omdat een instructeur die goede instructies heeft gegeven niet optisch heeft gecontroleerd of de gordels om waren tijdens het event, vind ik wel een ernstige zaak."

Rob Wijnands: "Tot hoever gaat je verantwoordelijkheid? Uitgangspunt zou moeten zijn: 'heb je er alles aan gedaan om een ongeluk te voorkomen?' Volgens de rechter gaat het verder, en het is de vraag of je dat kunt naleven."

Ruud Burgers: "Toen ik hoorde van het ongeluk met de vloten in Berkel, was het eerste dat ik dacht: 'ik hoop wel dat ze zwemvesten aanhadden, anders is Leiden in last.'"



Er geldt geen duidelijke wet- en regelgeving voor buitensport. De overheid heeft aangegeven over twee jaar met een rapport met aanbevelingen te komen. Wat kan de buitensportbranche zelf in de komende twee jaar doen op dit vlak?

Ruud Burgers: “Elk zichzelf respecterend bedrijf in de branche doet al heel veel om de veiligheid te garanderen.”

Jan-Franco Adamo: “Ook branchevereniging de VeBON heeft de laatste jaren steeds meer bereikt. Er is een CAO voor buitensportbedrijven geregeld, en toen de verzekeringsmaatschappijen een paar jaar geleden alle buitensportbedrijven uit de aansprakelijkheid donderden, konden alleen VeBON leden een aansprakelijkheidsverzekering afsluiten. Daarnaast moeten VeBON-leden zich vanaf januari 2008 allerlei normen op het gebied van materialen, opleiding, instructeurs, het terrein en dergelijke door de onafhankelijke toetsingsinstansie TÜV jaarlijks laten toetsen.”

Anne-Marie van Hoeflaken: “Helaas ken ik ook voorbeelden van bedrijven die tegen dumprijzen materialen aanbieden, met ongekwalificeerd personeel werken en slecht verzekerd zijn. Zij zullen in hun verkoopgesprek waarschijnlijk ook vertellen dat ze met veiligheid bezig zijn en dat ze verzekerd zijn. Maar zij zullen de klant niet vertellen waar, hoe en waarvoor ze verzekerd zijn. Er ligt ook een taak voor de afnemer, de opdrachtgever, daar een beetje over door te vragen. Nu gebeurt het omgekeerde. Als ik tegenover opdrachtgevers begin over verzekeringen of veiligheid, dan kijken ze me glazig aan en veranderen van

onderwerp. Ze willen liever horen hoe we een leuk programma kunnen maken.” Jan-Franco Adamo: “Ik hoop van ganser harte dat de overheid straks met duidelijke regelgeving komt. Hoe meer regels, hoe beter. Dat is ook beter voor onze concurrentiepositie. Als iedereen volgens dezelfde regels moet werken, vallen veel slechte prijsvechtende bureaus af. Klanten kiezen dan meer voor bureaus met kwaliteit, dan voor bureaus die stunten met een laag budget, maar de regels aan hun laars lappen.”

Hoe weet je als klant of je bij een veilig buitensportbureau aanklopt en hoe weet je hoe het zit met het niveau van de instructeurs?

Erik Wegman: “Dat weet je nooit. Om activiteiten als skiën en snowboarden aan te bieden, heb je papieren nodig. Voor wildwater- en brandingkajakken zou een instructeurdiploma van de Nederlandse Kano Bond een must moeten zijn. Maar dit is helaas niet verplicht en voor lang niet alle activiteiten zijn er papieren te halen.”

Joost Frijlink: “Er zijn in Nederland voor veel buitensportactiviteiten geen opleidingen tot erkend instructeur. Voor wildwatervaren en mountainbiken zijn bijvoorbeeld wel opleidingen, maar in Nederland kun je geen certificaat behalen tot bevoegd quad- of Land Rover instructeur.”

Anne-Marie van Hoeflaken: “De waarborgen die je de klant kunt aanbieden zijn certificaten van ISO, TÜV of Veritas aan de muur. Dan heb je in elk geval iets herkenbaars voor de klant.”

Wat zou nog meer gedaan kunnen worden om de veiligheid te verhogen?

Gerard Rond: “Wij zijn constant met veiligheid bezig. Door het ongeluk hebben wij een risicoanalyse gemaakt. We hebben op papier gezet dat onze instructeurs verantwoordelijk zijn voor het overdragen van bepaalde veiligheidsvoorschriften.”

Anne-Marie van Hoeflaken: “We moeten in ieder geval gezamenlijk strijden voor een betere veiligheid. Dat kan bijvoorbeeld via de VeBON.”

Erik Wegman: “Ik ben voorstander van een branchevereniging, maar ik ben niet zo onder de indruk van de kwaliteit van sommige VeBON leden. In mijn bedrijf hanteren wij de kwaliteitsnorm van het Swiftwater Rescue Technician Advanced (in veel landen verplicht voor brandweer en reddingswerkers) en moeten mijn kajakinstructeurs het NKB wildwaterinstructeur III diploma hebben.”

Anne-Marie van Hoeflaken: “We kunnen als branche alleen iets bereiken als we de krachten bundelen, in plaats van naar slechte voorbeelden te wijzen.”

Ruud Burgers: “Ik had ook mijn twijfels over de VeBON, maar ik ben een >



Anne-Marie van Hoeflaken > “Het enige waaraan een klant weet of je veilig werkt, zijn certificaten van ISO en TÜV.”



Erik Wegman > “Eigen verantwoordelijkheid in een groep ligt heel laag.”



Gerard Rond > “Ik hoop op een duidelijk standpunt van de Hoge Raad.”

voorzitter van een branchevereniging en geloof dat de VeBON goede stappen heeft gezet. Wat is het keurmerk van de VeBON waard?”

Joost Frijlink: “Ik denk dat het naast allerlei waarborgen voor de klant, zoals veiligheid en milieu, voor de leden ook een marketingstempeltje is.”

Jan-Franco Adamo: “Dat geloof ik niet. Ik weet van elke klant hoe die bij ons terecht komt en van geen enkele klant heb ik ooit vernomen dat dit was omdat we VeBON-lid zijn.”

Joost Frijlink: “Maar de klant is wel op zoek naar een keurmerk voor veiligheid.”

Jan-Franco Adamo: “Maar men moet niet daarom lid worden van de VeBON.

Ik ben er al achttien jaar lid van. De eerste tien jaar kostte het me alleen maar geld en bracht het niets op. Maar dat is niet erg, want ik ben lid geworden uit idealisme. Ik geloof namelijk dat we alleen gezamenlijk als branche bruggen kunnen bouwen. Het is een proces van een lange adem geweest, maar inmiddels bereiken we de laatste jaren resultaten. Door de samenwerking met de branchevereniging Recron zijn we nu bijvoorbeeld eindelijk in beeld bij de overheid. De overheid benaderde ons meteen na het ongeluk op de Berkel.”

Rob Wijnands: “Sinds kort zijn Wop.nl en Sportief Holland, als een van de eerste eventbureaus, ISO-9001 gecertificeerd. Zo'n certificering dwingt je over elke stap bewust na te denken. Dat leidt altijd tot kwaliteitsverbetering.”

Anne-Marie van Hoeflaken: “Bij Allez-Y laten we niet alleen de procedures checken, maar ook het resultaat. Zo hebben we de certificaten ‘100 % ongevalvrij’ en ‘98% klanttevredenheid’. Dat wordt jaarlijks geaudit door TÜV. Bij ‘ongevalvrij’ gaat het om de verwijtbaarheid. Als een deelnemer, wiens elleboog al drie keer uit de kom is geweest, toch in de touwen wil gaan hangen en je waarschuwt er voor dat niet te doen, dan treft je geen blaam.”



Joost Frijlink > “Dat een eigenaar aangeklaagd wordt als een instructeur iets niet checkt of niet controleert, vind ik een ernstige zaak.”



Jan-Franco Adamo > “Er is nog geen jurisprudentie. Elke rechter oordeelt anders.”

Hoe zit het met ketenaansprakelijkheid? Stel een opdrachtgever huurt voor een evenement een bureau in, dat voor het sportieve onderdeel een buitensportbedrijf uitnodigt, dat daarvoor een terrein afhoot. Er gebeurt een ongeval. Wie is verantwoordelijk?

Jan-Franco Adamo: “De opdrachtgever wendt zich altijd tot de hoofdaannemer van het evenement. Hoe de hoofdaannemer het verder regelt met zijn leveranciers, is vers twee.”

Wat gebeurt er als een buitensportbureau werkt met leveranciers, die elk andere leveringsvoorwaarden hebben? Welke leveringsvoorwaarden geven de doorslag?

Rob Wijnands: “Dan gelden de leveringsvoorwaarden die contractueel vastliggen. Daarbij moet je kunnen aantonen dat je ze hebt laten zien.”

Jan-Franco Adamo: “Bepalend is wannéér heb je ze hebt verstuurd, zo heeft een jurist me uitgelegd. De leveringsvoorwaarden dienen aangeleverd te zijn bij de offerte, dus niet bij de bevestiging van het contract.”

Hoe reageert de markt op de negatieve berichtgeving in de media op de ongelukken in de buitensport?

Anne-Marie van Hoeflaken: “Toen ik het bericht voor het eerst hoorde, dacht ik: ‘Gerard kan zijn bedrijf sluiten.’”

Gerard Rond: “Maar gelukkig blijven al mijn klanten komen.” >



Ruud Burgers > “Klanten gaan bureaus steeds meer aansprakelijk stellen.”



Rob Wijnands > "ISO-certificering leidt altijd tot kwaliteitsverbetering."

Anne-Marie van Hoeflaken: "Dat heeft te maken met je jarenlange ervaring! Eerlijk gezegd was het wel een pak van mijn hart dat het andere ongeluk in Berkel (waar mensen verdrinken zonder zwemvest om) niet bij een lid van de VeBON gebeurde. Dat bedrijf heeft namelijk veel uit te leggen."

Jan-Franco Adamo: "Maar ook bij een VeBON lid kunnen fouten gemaakt worden. Dat is nooit helemaal uit te sluiten."

Ruud Burgers: "We moeten er rekening mee houden dat klanten bureaus steeds meer aansprakelijk gaan stellen als er iets gebeurt."

Erik Wegman: "Dat kan ik me ook goed voorstellen. Ik heb zelf drie kinderen, die op schoolvakantie mochten gaan klimmen in Ardennen. Maar zij hadden zelf zo hun twijfels over de veiligheid."

Jan-Franco Adamo: "Bedrijven doen nog steeds aan buitensport activiteiten, maar laten het raften en het rhino rijden even uit het programma. Maar ze kiezen net zo gemakkelijk wel voor tokkelen. Overigens zijn er steeds meer bedrijven en overheden die hun eigen inkoopvoorwaarden dicteren. Tot nu toe gaan inkoopvoorwaarden vaak over financiën, maar steeds meer geldt dat ook voor veiligheid."

Tot slot, wat is de conclusie?

Anne-Marie van Hoeflaken: "Hoe vervelend de ongelukken ook zijn geweest, ze versnellen gelukkig wel het proces van regelgeving. De nabestaanden hebben daar niets aan, dat besef ik zeer goed, maar het is wel goed dat de overheid een begin maakt met regelgeving voor buitensportbedrijven. Wel jammer dat er negatieve gebeurtenissen voor nodig waren."

Gerard Rond: "Ik hoop dat de Hoge Raad een duidelijk standpunt uitspreekt tot hoever buitensportbedrijven moeten gaan, zodat er een precedent wordt geschapen." ●

De gespreksdeelnemers

Anne-Marie van Hoeflaken, directeur van Allez-Y en bestuurslid van de VeBON >

Allez-Y Sport Organisatie & Communicatie is door Anne Marie van Hoeflaken (opleidingskundige) in 1993 opgericht met als doelstelling 'teamgeest is de doelstelling, sport is het middel en gemotiveerde collega's de beloning'. Allez-Y telt ongeveer 20.000 deelnemers per jaar en beschikt over twee vaste locaties, die zijn voorzien van alle faciliteiten. Het bedrijf is als eerste in Nederland, vanaf 1998, TÜV gecertificeerd, en dat niet alleen op haar procedures en werkwijze, maar ook op haar gemeten prestaties, te weten 98 % klanttevredenheid en 100 % ongevalvrij. Vanaf 2004 beschikt Allez-Y tevens over de VeBON/ TÜV certificering. Allez-Y werkt met haar locatie La Campagne te Geervliet met acht fulltimers en 20 vaste parttimers.

Jan-Franco Adamo, directeur van All Season Sports en bestuurslid van IDEA >

All Season Sports bestaat achttien jaar en Jan-Franco Adamo is zelf bijna 23 jaar werkzaam in dit vak. All Season Sports heeft vier medewerkers op kantoor en werkt met meer dan 75 instructeurs in het veld/de praktijk. Het bedrijf verzorgt actieve (niet per sé sportieve) evenementen, waarbij vaak teambuilding en samenwerking centraal staan. All Season Sports is lid van IDEA en VeBON. Jan-Franco Adamo is tevens bestuurslid van IDEA.

Gerard Rond, directeur van Experience Island 't Blauwe Meer >

Gerard Rond (in het verleden tien jaar Nederlands kampioen motorcross) begon vijftien jaar geleden in dit vak. Voorheen mede eigenaar van All Sports Resort Maurik en sinds 2005 is hij directeur en eigenaar van Experience Island 't Blauwe Meer. In 2007 hebben hij en zijn twaalf vaste medewerkers hier aan ongeveer 40.000 bezoekers sportieve activiteiten aangeboden, waarvan 22.000 motorische.

Rob Wijnands, algemeen directeur Wop.nl/Sportief Holland >

Bij evenementen van Sportief Holland (dat in het High Profile naamsbekendheidonderzoek naar voren komt als bekendste en beste sportief evenementenbureau van Nederland) staan bewegen en actief met elkaar bezig zijn altijd centraal, vanuit de filosofie dat bepaalde doelstellingen eenvoudig gerealiseerd kunnen worden door mensen in beweging te brengen. Afhan-

kelijk van de doelstelling van de opdrachtgever organiseert Sportief Holland evenementen, waarin een boodschap gecommuniceerd wordt en programma's met een fun-karakter. Rob Wijnands is negentien jaar werkzaam in de branche, waarvan de afgelopen negen jaar bij Wop.nl.

Ruud Burgers, directeur van Sport Totaal >

Sport Totaal organiseert al ruim tien jaar sportieve evenementen, zowel binnen als buiten. Voor bedrijven, verenigingen, scholen, winkelcentra en particulieren. Om teams beter te laten presteren, iets te laten vieren of gewoon voor de gezelligheid. Sport Totaal biedt een grote keuze aan sportieve evenementen, wandelarrangementen en teamtrainingen. Groepen en bedrijven die zelf een evenement willen organiseren, kunnen bij Sport Totaal allerlei attracties en professioneel sport- en spelmateriaal huren. Het team van Sport Totaal bestaat uit zes vaste medewerkers en veertig instructeurs. Directeur Ruud Burgers is al sinds 1989 actief op het gebied van sport, recreatie en outdoor.

Erik Wegman, directeur van Europagaai, Schoorl Actief en HD-Kanosport >

Erik Wegman houdt zich sinds 1979 bezig met de organisatie van sportieve groepsuitstapjes en met wildwater- en brandingkajakken. Op het strand van Schoorl heeft hij een Sportpaviljoen, in diverse Europese landen heeft hij mobiele basiskamplocaties. Er zijn bij hem achttien gediplomeerde instructeurs (NKB WW-III en SRTA) in dienst.

Joost Frijlink, directeur en mede eigenaar van Omnivents en WaterGoed! >

Organisatie en Evenementenbureau Omnivents is gespecialiseerd in Adventure Events, Off Road Events en Sport Events. In 2007 organiseerde Omnivents 750 evenementen van tien tot 1500 deelnemers. De meeste evenementen worden georganiseerd op de eigen locatie in Valburg, op evenementenlocatie Watergoed! Hier is een compleet arrangement met horeca mogelijk. Omnivents is opgericht in 2003 en heeft elf vaste medewerkers en 50 medewerkers op parttime basis. Omnivents is lid van de VeBON. Joost Frijlink is sinds 1995 actief in de branche.